

پروژه کسب و کارهای نوپای کشاورزی تلاشی برای تعامل نزدیک با استارتاپ ها

اکوسیستم کسب و کارهای نوپا یا همان فضای استارتاپی فرصتی است که استفاده درست از ظرفیت های آن بر شاخص های اقتصادی کشور اثر مثبتی خواهد داشت. بیشتر بازیگران این فضا، شرکت ها و مجموعه های خصوصی هستند اما دولت نیز یکی از بازیگران تاثیرگذار بر این عرصه است. شناخت مناسب دولت و دیگر اعضای اکوسیستم استارتاپی از یکدیگر و تعامل ایشان با یکدیگر در چارچوبی که براساس این شناخت شکل گرفته است، الزامی برای بهره مندی متقابل از ظرفیت های دولت و استارتاپ هاست. کسب و کارهای نوپای حوزه کشاورزی نیز بخشی از اکوسیستم استارتاپی کشور هستند و شکوفایی ظرفیت های آنها نیازمند مداخله صحیح دولت در امور مرتبط با آنهاست. در این راستا پروژه کسب و کارهای نوپای کشاورزی در دستور کار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته است. مسئولیت این پروژه برعهده دکتر حمیدرضا مختاری است. در گفتگویی نظرات ایشان در خصوص وضعیت کسب و کارهای نوپای حوزه کشاورزی و برنامه تعریف شده در وزارت جهاد برای حمایت از این کسب و کارها را جویا شدیم.

تعامل وزارت جهاد کشاورزی با استارتاپ ها از کجا آغاز شد؟

سابقه این فعالیت به زمانی برمی گردد که دکتر نهبانندیان مسئول وقت دفتر ریاست جمهوری نامه ای به دکتر واعظی وزیر وقت ارتباطات و فناوری اطلاعات ارسال کردند و درخواستی مبنی بر راه اندازی یک اسنپ برای کشاورزان در راستای تسهیل خرید و فروش محصولات را در آن مطرح کردند، در نتیجه این درخواست معاونت علمی و وزارت ارتباطات دست به کار شدند و به راه اندازی تعدادی استارتاپ در بخش توزیع محصولات مرتبط با کشاورزی کمک کردند. دولت به طور شبانه روزی برای حمایت از این استارتاپ ها وقت میگذاشت ولی رویکرد به این صورت بود که دولت به نوعی دخالت مستقیم داشت و مداوم کار این استارتاپ ها را رصد می کرد. پس از شکل گیری این فعالیت ها بود که مهندس حجتی، وزیر جهاد کشاورزی، تصمیم گرفتند که با تعریف یک پروژه در وزارت جهاد به این فعالیت ها رسمیت ببخشند. هدفی که برای پروژه ترسیم شده بود، تسهیل تامین زنجیره محصولات کشاورزی از مزرعه تا سفره و مسائل موجود در این زمینه بود، این هدف نیازمند یک اقدام چند وجهی بود و من هم در چارچوب مسئولیتی که به عهده گرفته بودم، فضای استارتاپی را بستر مناسبی برای تدوین استراتژی و تحقق اهداف این پروژه دیدم. فعالیت های ما که متوجه استارتاپ ها و فضای استارتاپی است به طور رسمی از تیر ماه سال ۹۷ آغاز شد.

در دیگر بخش های وزارت جهاد شاهد چه اقداماتی بوده ایم؟

ما فکر می کردیم که سایر بخش ها فعالیتی در این خصوص انجام نداده اند اما اینطور نبود. ما در همان ابتدای کار سعی کردیم که ظرفیت های موجود و تجربه های گذشته را شناسایی کنیم. در این روند چند رویداد مرتبط را شناسایی کردیم. همچنین متوجه شدیم که حتی مجوزی برای یک مرکز نوآوری کشاورزی در زاهدان صادر شده است. با وجود اینکه فعالیت هایی صورت گرفته است اما پراکندگی و عدم اطلاع بخش ها از فعالیت های یکدیگر سبب شده است هم افزایی لازم ایجاد نشود. با توجه به این مسئله یکی از اهدافی که برای خود تعریف کرده ایم، ایجاد هماهنگی بین واحدهای مختلف است. در ابتدا تعاملات بین بخش ها بسیار ضعیف بود ولی توانسته ایم مقداری آن را بهبود دهیم.

چه راهی برای تسهیل تعامل استارتاپ ها و نهادهای مرتبط با وزارت جهاد وجود دارد؟

نظر مدیران وزارت نسبت به ایجاد این تعامل کاملاً مثبت است اما اینکه در ابتدا این مجموعه ها به دلیل عدم شناخت مناسب از یکدیگر نتوانند با هم تعامل کنند، کاملاً طبیعی است. همانطور که نیاز داریم در دولت شناخت مناسب نسبت به استارتاپ ها ایجاد شود، برای استارتاپ ها نیز باید زمینه ای فراهم شود که دولت و مدیران دولتی را بشناسند. تا وقتی که این شناخت وجود نداشته

باشد، اعتماد به وجود نمی‌آید و بدون این اعتماد، ارتباط صحیح و سالم پیش نمی‌آید. ناظر به این مسئله ما برقراری ارتباط شناختی بین اکوسیستم استارت‌آپی و دولت را از مسئولیت‌های خود می‌دانیم و به دنبال تسهیل آن هستیم چرا که دولت بخش زیادی از سرمایه‌ها، مجوزها، قوانین و مقررات و حتی فضاها را در اختیار دارد که بهره‌مندی از آن‌ها رشد کسب و کارهای نوپا را تسهیل خواهد کرد.

مدل مداخله وزارت جهاد در فضای استارت‌آپی به چه شکل است؟

متأسفانه زمانی که درک صحیحی از اکوسیستم وجود نداشته باشد، مجموعه‌های دولتی به این سمت می‌روند که خودشان کسب و کارهایی را راه اندازی کنند. من همیشه به همکارانم در وزارتخانه توصیه می‌کنم که درگیر ایجاد استارت‌آپ نشوند؛ زیرا باعث از بین رفتن تمرکز ایشان بر روی مسئولیت‌های اصلی می‌شود و هیچ وقت هم راه اندازی کسب و کار در وظایف حاکمیتی ما دیده نشده است. وظیفه دولت اینگونه نیست که مداخله مستقیم داشته باشد و با راه اندازی کسب و کارهایی با بخش خصوصی رقابت کند. ما در مجموعه وزارت جهاد کشاورزی قصد مداخله مستقیم نداریم و برای اینکه جای خود را در اکوسیستم پیدا کنیم بررسی‌هایی انجام داده‌ایم. بر این اساس ما "آموزش و فرهنگ سازی" را جزء وظایف حاکمیتی خود می‌دانیم و در این راستا رویدادهای آموزشی که روز به روز بر تعداد آنها افزوده می‌شود را حمایت می‌نیم. یکی دیگر از وظایف حاکمیتی ما "پشتیبانی و پایش" است. فضاهای بسیار زیادی در اختیار مجموعه وزارت جهاد کشاورزی قرار دارد که بر اساس دستور صریح وزیر محترم می‌توانیم در اختیار استارت‌آپ‌ها قرار دهیم. با توجه به اینکه مجوزهای زیادی برای تبدیل استارت‌آپ‌ها به شرکت مورد نیاز است، موضوع "تسهیل‌گری" یکی از وظایفی است که پیگیری می‌کنیم تا فرایند کسب این مجوزها را ضمن رعایت الزامات، تسریع کنیم.

فعالیت‌های پروژه کسب و کارهای نوپا چه مسیری را برای گسترش در پیش گرفته است؟

درواقع ما دو مسیر پیش روی خود داشتیم؛ یک مسیر این بود که جناب وزیر ابلاغیه‌ای به تمام استان‌ها مبنی بر شروع فعالیت همزمان استان‌ها بفرستند ولی ما مسیر دیگری را انتخاب کردیم به این صورت که ما یک استان را برای آزمایش انتخاب کردیم که استان البرز است تا از طریق آن به یک مدل کلی برسیم و نتیجه‌ی آن را به مابقی استان‌ها اعلام کنیم.

در البرز چه فعالیت‌هایی انجام شده است؟

استان البرز پتانسیل بالایی دارد ولی به دلیل جدید بودن، انسجام استانی پایینی دارد. به همین دلیل در اوایل سردرگمی‌هایی داشتیم ولی خوشبختانه در حال حاضر در شرایط بسیار مطلوبی به سر می‌برد و سازمان‌های مرتبط مثل: نظام مهندسی، اتاق بازرگانی و سازمان جهاد کشاورزی استان البرز عملکردهای خوبی داشتند و بین سازمان‌ها ارتباط برقرار شده است. در حال حاضر در استان البرز برگزاری یک سری رویداد را در دستور کار داریم و همزمان به دنبال ایجاد یک دستورالعمل برای برگزاری رویداد هستیم تا استاندارد برای برگزاری رویداد تهیه کرده و آن را به بقیه استان‌ها انتقال دهیم.

استارت‌آپ‌ها انتظار چه حمایت‌هایی از وزارت جهاد کشاورزی دارند؟

اوایل، فعالان اکوسیستم استارت‌آپی ما را از دخالت نهدی می‌کردند و در واقع از دخالت‌های اشتباه دولت مانند راه اندازی کسب و کار و رقابت با بخش خصوصی که سابقاً انجام شده بود، می‌ترسیدند. ما آن رویای اشتباه را کنار گذاشتیم و سعی کردیم از طریق تعامل با خود استارت‌آپ‌ها کار را پیش ببریم ولی هنوز از سمت استارت‌آپ‌ها تمایل برای تعامل در چارچوب جدید شکل نگرفته است. استارت‌آپ‌ها هیچوقت از ما کمک مالی نخواستند و بیشتر حمایت‌هایی از نوع تسهیل‌گری یا پشتیبانی را خواستار هستند. یکی از

بهترین پیشنهادها از جانب دکتر رحمانی، رئیس هیئت مدیره دیجیکالانکست، مطرح شد که پیشنهاد دادند ما از برند وزارت برای حمایت از استارتاپ ها استفاده کنیم. در این راستا، در سال آینده اولین دوره جایزه ملی استارتاپ های بخش کشاورزی را خواهیم داشت که در آن برترین استارتاپ های بخش کشاورزی را معرفی خواهیم کرد.

باتوجه به شناختی که از وضعیت کسب و کارهای کشاورزی دارید، کدام بخش را مستعد فعالیت استارتاپ ها می دانید؟

ما سعی داریم در همه حوزه ها ابتدا به تسهیل ارتباط کشاورز با خریدار بپردازیم؛ زیرا تولیدکننده الزاما توانایی فروش ندارد و ما باید روی این حلقه مفقوده بیشتر تمرکز کنیم. با جهانی شدن و رقابتی شدن بازار فروش به یک مسئله پیچیده تبدیل شده است. اگر این مسئله حل شود، حل چالش های دیگر نیز تسهیل خواهد شد. با وجود اینکه بر روی مسئله فروش تاکید داریم، موضوع تولید هم مورد توجه ما قرار دارد. به طور خلاصه می توان گفت ماموریتی که ما داریم، استفاده از ظرفیت استارتاپ ها برای بازرسانی محصولات کشاورزی است.